

Reactie op rapport "Tussenevaluatie Bestuurlijke Afspraken Kinderarmoede. Juni 2020"

Aanleiding

Naar aanleiding van de motie Bruins c.s.¹ is er een extra tussentijdse evaluatie van de bestuurlijke afspraken kinderarmoede uitgevoerd.

Gemeenten ontvangen sinds 2017 structureel € 85 miljoen voor het versterken van hun kinderarmoedebeleid, zodat zij met hun ondersteunende activiteiten meer kinderen bereiken. Over deze middelen hebben de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid bestuurlijke afspraken gemaakt. In een notendop is er het volgende afgesproken: gemeenten zullen zorg dragen voor het verstrekken van middelen in natura aan die kinderen die nu door armoede niet mee kunnen doen. De afspraak is dat gemeenten de aanwezige netwerken en de eigen infrastructuur zullen benutten en optimaliseren zodat alle kinderen in de armoede toegang hebben tot de voorzieningen. Ook zijn afspraken gemaakt om kinderen bij de uitwerking te betrekken en de ambities te volgen. Een eerste evaluatie vond plaats in 2018, een vervolgevaluatie zal plaatsvinden in 2021.

Uw Kamer is in 2018 geïnformeerd over de uitkomsten van de eerste evaluatie. Naar aanleiding van deze evaluatie zijn de bestuurlijke afspraken op enkele punten aangepast. Zo is gemeenten meer ruimte geboden voor het bieden van een bredere ondersteuning, naast middelen in natura, aan kinderen in armoede.

Uitkomsten tussentijdse evaluatie

Op basis van een steekproef onder gemeenten laat deze extra tussenevaluatie de voortgang zien ten opzichte van de eerste evaluatie uit 2018. De resultaten hebben betrekking op de jaren 2018 en 2019.

Uit de extra tussenevaluatie blijkt dat vrijwel alle gemeenten beleidsmatig inzetten op kinderen in armoede. Op dit punt is door de jaren heen een opwaartse lijn geconstateerd. Het bevorderen van maatschappelijke participatie onder de doelgroep is veelal de centrale doelstelling het beleid. Sinds de meting van 2018 heeft een groot deel – circa 70% – van de gemeenten stappen gezet omtrent verdere ontwikkeling van hun (bestaande) beleid. Een groeiend aantal gemeenten zet de extra middelen in en een groeiend aandeel zet dit ook specifiek in voor kinderarmoedebeleid. Bijna negen op de tien gemeenten heeft de extra middelen in 2019 (in ieder geval deels) ingezet voor kinderarmoedebeleid. De gemeenten die de extra middelen hebben ingezet voor kinderarmoedebeleid, hebben vrijwel allen ingezet op voortzetting of intensivering van bestaande kindvoorzieningen in natura.

Maatschappelijke organisaties zijn in vrijwel alle gevallen betrokken bij het gemeentelijk kinderarmoedebeleid. Tevens is vaker dan voorheen met scholen is opgetrokken rond de aanpak van kinderarmoede. Voor kinderen zelf is in 2019 minder vaak een rol gezien bij het kinderarmoedebeleid. Een deel van de gemeenten bracht op dit punt naar voren moeite te hebben met het structureel betrekken van kinderen bij beleid.

Het bereik onder kinderen is flink toegenomen de afgelopen jaren (netto bereik in 2017 43 procent en in 2019 67 procent). Het is voor gemeenten lastig om zicht te krijgen op de doelgroep kinderen van werkende armen.

¹ Kamerstuk 24 515, nr. 479

Reactie op tussentijdse evaluatie

Gemeenten hebben in 2019 goede stappen gezet in de realisatie van de bestuurlijke afspraken, gericht op het bevorderen van de maatschappelijke participatie van kinderen uit gezinnen die het financieel minder breed hebben. Het is winst dat het bereik van kinderen sterk is toegenomen en dat merendeel van de gemeenten de middelen inzet voor kinderarmoedebeleid.

Dat laat onverlet dat verbetering altijd mogelijk is. Kinderen zelf worden minder betrokken bij beleidsontwikkeling. Daarnaast is het bereik onder kinderen flink toegenomen de afgelopen jaren (netto bereik in 2017 43 procent en in 2019 67 procent), maar is er nog een verdere stijging nodig om ervoor te zorgen dat alle kinderen uit een gezin met een laag inkomen kunnen meedoen. Helemaal nu we mogen verwachten dat door corona meer gezinnen met kinderen financieel in zwaar weer zullen komen.

Het bereiken van kinderen in armoede is een belangrijke pijler binnen de ambities kinderarmoede die het kabinet in overleg met de VNG heeft geformuleerd. Ambitie 1 luidt: "Ieder kind dat in een gezin met een laag inkomen opgroeit kan meedoen. In 2021 wordt 100 procent van de kinderen met ouders in de bijstand bereikt en 70 procent van de kinderen van de werkende gezinnen met een laag inkomen." Uit de evaluatie blijkt dat we die 70% nu nog niet halen. Gemeenten die succesvol zijn gebleken in het bereiken van kinderen, onderkennen het belang van samenwerken met andere partijen (zoals onderwijs, maatschappelijke organisaties). Deze partijen vervullen een belangrijke functie als vindplaats en/of als doorverwijzer. Met het vervolg op de rondetafel kinderarmoede (zie hierboven in de brief) zal hier verder op worden ingezet.

Het kabinet heeft reeds enkele acties in gang gezet gericht op het versterken van de samenwerking tussen gemeenten, maatschappelijke organisaties en scholen:

- De armoedepartijen verenigd onder SAM& (Leergeld, het Jeugdfonds Sport & Cultuur, Nationaal fonds Kinderhulp en Jarige Job) ontvangen sinds 2017 subsidie gericht op het bereiken van extra kinderen in armoede en de uitbreiding van de voorzieningen per kind, zodat zij mee kunnen doen op school, aan sport, aan cultuur en sociale activiteiten. Uit voorlopige cijfers die de gesubsidieerde partijen hebben verstrekt blijkt dat, mede als gevolg van de subsidie, het aantal geleverde voorzieningen aan kinderen is toegenomen van 264.000 in 2016 tot 398.170 in 2019. Deze subsidie loopt eind dit jaar af en wordt volgend jaar geëvalueerd. In afwachting van de resultaten is de subsidie nog met een jaar (2021) verlengd.
- Met financiële steun van SZW en OCW is begin 2020 de handreiking 'Omgaan met armoede op scholen' ontwikkeld. De handreiking biedt scholen ondersteuning in het omgaan met de dagelijkse situatie van armoede en geeft inzichten in hoe scholen armoede kunnen signaleren, hoe zij ouders goed kunnen doorverwijzen en hoe zij sociale steun kunnen bieden aan ouders en leerlingen. Op dit moment wordt ingezet op een verdere implementatie van de handreiking binnen scholen. Zo werkt het Jeugdeducatiefonds aan een traject om 15 scholen in 5 gemeenten te ondersteunen om de handreiking actief in te bedden in de werkwijze van scholen.
- Gemeenten worden via het ondersteuningstraject kinderarmoede van Divosa (met financiële ondersteuning vanuit SZW) ondersteund bij de vormgeving van een kindgericht armoedebeleid binnen de gemeente.
- Ik ga met de VNG en Divosa in gesprek over de uitkomsten van deze extra tussenevaluatie, de lessen die we hieruit kunnen trekken en de wijze waarop gemeenten nog verder ondersteund kunnen worden in het vergroten van het bereik en het betrekken van kinderen bij het kinderarmoedebeleid. Ook werk ik met het CBS in afstemming met gemeenten aan de totstandkoming van een dashboard kinderarmoede. Dit dashboard moet gemeenten helpen meer zicht op de doelgroep te krijgen die zij nog niet kennen vanuit de bijstand.

In 2021 zal er een volgende evaluatie van de bestuurlijke afspraken kinderarmoede plaatsvinden over het jaar 2020. De uitkomsten hiervan zullen gelijktijdig aangeboden met de eerste rapportage over de stand van zaken ambities kinderarmoede aan uw Kamer worden aangeboden.